

Debatt

debatt@dn.no

Mange omtaler situasjonen i Arktis som et forestående «cold rush» for å utvinne ressurser. Vi mener at «vente og se» er en smart strategi. For de som bryr seg om klimaet og for alle andres skyld, så kan strategien være å utvise tålmodighet. Bildet er fra Valhall-feltet i Nordsjøen. Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB Scanpix

Norge kan hindre kappløp om pol-oljen

Norsk utsettelse av oljeleting i Arktis vil redusere investeringer i teknologi for oljeboring der. Da blir oljeutvinning i andre arktiske land mindre lønnsomt.

En fjerdedel av alle uoppdagede petroleumsreserver finnes i Arktis. Hvis klimaendringene skal begrenses til to grader Celsius, må de bli liggende.

Ugjestmilde omgivelser gjør at utvinningskostnadene er svært høye i Arktis, i mange områder mer enn 100 dollar per fat, og der er utvinning ikke lønnsomt idag. Forventninger om teknisk utvikling har likevel fått enkelte land til å planlegge fremtidig oljeboring.

Siden det globale klimamålet fordrer at denne oljen ikke brukes, er spørsmålet altså hvilke mekanismer som må til for å la den bli liggende.

I en ny forskningsartikkel foreslår vi en strategi for hvordan oljeutvinning i Arktis kan forhindres. Logikken er som følger: En stor del av den arktiske oljen er økonomisk interessant bare dersom teknisk utvikling reduserer utvinningskostnadene. Det er godt dokumentert at desto større markedet er for en viss teknologi – som oljerigger og skip som tåler arktiske forhold – jo mer investeres det i den, og jo billigere blir det for alle brukere.

Også oljenæringen sier at lønnsomheten i Arktis påvirkes

Forskning viser at ...
Justin Leroux og Daniel Spiro

av markedsstørrelsen. Hvis et land som Norge bestemmer seg for ikke å utvinne sine ressurser, vil markedet for arktiske rigger og båter bli mindre. Investeringene i ny teknologi blir da lavere, og kostnadene høyere for land som ønsker å utvinne sin olje. Dermed kan man få en kjedereaksjon hvor færre land vurderer det som lønnsomt å utvinne oljen, hvilket ytterligere minsker markedsstørrelsen etc.

Å tallfeste slike teknologiske effekter er vanskelig, men tidligere forskning anslår at hver fordobling av markedet reduserer kostnadene med ca 25 prosent. Sammen med anslaget på norske reserver i Arktis, betyr det at kostnadene for andre blir ca to dollar per fat høyere hvis Norge freder sine ressurser. Dette er et lite, men ikke ubetydelig tall når utvinning knapt er lønnsomt.

Skulle Grønland, Canada og Norge sammen la sine ressurser ligge, vil kostnadene for andre land bli ca ti dollar per fat høyere.

Vi vil understreke at disse tallene er usikre av flere årsaker, men siden også oljenæringen sier at markedsstørrelsen er viktig for lønnsomheten, antyder dette at Norges beslutning faktisk kan bli avgjørende for om andre land går i gang med utvinning. I tillegg er Norge teknologileder i dette markedet og har enkel tilgang til Arktis, også som testområde. Dermed har Norges beslutning større betydning for klimaet enn størrelsen på ressursene alene skulle tilsi.

I den grad Norge bryr seg om klimaendringer, betyr dette at landet ikke skal være først ut i Arktis, fordi det kan starte en snøballeffekt som forenkler utvinning i andre land. Ut fra et slikt perspektiv bør forslaget i årets statsbudsjett om å subsidiere kartlegging av ressurser i Arktis, vurderes kritisk.

Fristelsen til å starte oljeboring vil naturligvis være stor dersom andre land gjør det, og en strategi å motvirke dette er å utsette ens egen beslutning f.eks. gjennom en folkeavstemning om ti år. For de land som er avhengige av andre for å få ned

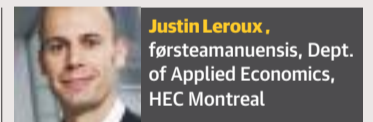
Forskningen

Hvem: Justin Leroux og Daniel Spiro.

Hva: Leading the unwilling: Unilateral strategies to prevent arctic oil exploration. Hvor: Resource and Energy Economics, Volume 54, November 2018, Pages 125-149.

kostnadene, vil det gi usikkerhet om lønnsomheten og samfunnet gis tid til å utvikle alternativer til fossile brensler. Når så folkeavstemningen skjer, vil arktisk olje kanskje være enda mindre attraktiv enn i dag. Forslaget til AUF, om å starte nedbyggingen av Norges oljealder, synes å passe inn i en slik tankegang.

Vi vil understreke den økonomiske risikoen ved arktisk oljeboring. Profittmarginen vil antagelig være lav, og oljeprisen kan fort bli lavere enn kostnadene. Idag bærer Norges

befolkning omtrent 80 prosent av både inntekts- og kostnadsrisikoen i oljesektoren. Det er en betydelig risiko for at norske skattebetalere gjør en ulønnsom investering som i sum vil føre til stor global skade.

Mange omtaler situasjonen i Arktis som et forestående «cold rush» for å utvinne ressurser. Vi mener at «vente og se» er en smart strategi. For de som bryr seg om klimaet og for alle andres skyld, så kan strategien være å utvise tålmodighet. Sjelden har det vært så nyttig å være passiv.

Justin Leroux, førsteamanuensis, Department of Applied Economics, HEC Montreal og **Daniel Spiro**, førsteamanuensis, Nationalekonomiska institutionen ved Uppsala Universitet og Handelshøyskolen ved OsloMet

Forskning viser at ...
Oppsiktsvekkende funn? Ny innsikt? Skriv til spalten «Forskning viser at ...». Tekstlengde inntil 3500 tegn (inkludert mellomrom). debatt@dn.no